

Kirkkojärjestyksen muuttaminen seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimielinten jäsenmäärän sekä läsnäolo- ja puheoikeuden osalta

DKIR/276/00.08.00/2025

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi seurakuntavaaleilla valittavien kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston kokoonpanoa koskevia kirkkojärjestyksen säännöksiä siten, että säännöksissä säädettäisiin ainoastaan toimielimiin vaaleilla valittavien jäsenten vähimmäismäärästä. Jäsenten vähimmäismäärä määräytyisi seurakunnan tai seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien jäsenmäärän perusteella. Seurakunta tai seurakuntayhtymä voisi seurakuntavaalivuonna päättää säädettyä suuremmasta toimielimen koosta. Samalla kirkkovaltuuston ja yhteisen kirkkovaltuuston säädettyjä jäsenmääriä, on tarkistettu nykyistä hieman alaspäin.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kirkkojärjestyksen säännöksiä myös siten, että hallintosäännössä voitaisiin aiempaa vapaammin määrätä läsnäolo- ja puheoikeus muille henkilöille seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimielimissä kuin nykyisissä säännöksissä mainituille henkilöryhmille. Siten läsnäolo- ja puheoikeus voitaisiin antaa muun muassa nuorten vaikuttajaryhmän edustajalle. Tällä vahvennettaisiin seurakunnan nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia seurakunnan hallintoon ja toimintaan.

Esityksen tavoitteena on lisätä seurakuntien ja seurakuntayhtymien omaa päätösvaltaa sekä vaaleilla valittavien toimielinten jäsenmäärän suhteen että toimielinten kokousten kokoonpanon suhteen. Tällöin olisi mahdollista ottaa enemmän huomioon paikalliset olosuhteet. Lisäksi tavoitteena on edistää demokratian toteutumista seurakuntavaalien yhteydessä. Ehdotetuilla toimielinten läsnäolo- ja puheoikeutta koskevien säännösten muutosten tavoitteena on myös selkeyttää nykyistä oikeustilaa.

Muutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026 lukien

Sisällys

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	4
1. Asian tausta ja valmistelu	4
1.2 Tausta	4
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi	4
2.1 Seurakunnan ja seurakuntayhtymien toimielinten jäsenmäärä	4
2.1.1 Seurakunnan kirkkovaltuuston jäsenmäärä	5
2.1.2 Seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto	7
2.1.3 Seurakuntaneuvoston jäsenmäärä	9
2.2 Nuorten vaikuttajaryhmän edustajan läsnäolo- ja puheoikeus seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimielimissä	10
3 Esityksen tavoitteet	12
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	13
4.1 Keskeiset ehdotukset	13
4.1.1 Toimielinten kokoonpano	13
4.1.2 Läsnäolo- ja puheoikeus toimielimen kokouksissa	14
4.2 Pääasialliset vaikutukset	14
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	14
4.2.2 Vaikutukset seurakuntalaisiin ja muut yhteiskunnalliset vaikutukset	15
4.2.3 Vaikutukset viranomaisiin	16
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	17
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	17
5.2 Ruotsin ja Norjan kirkot sekä kunnan lainsäädäntö	18
6 Lausuntopalaute	20
7 Kirkkojärjestyksen säännöskohtaiset perustelut	20
8 Voimaantulo	26

9 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	26
Säädösehdotus	28
LIITE	
Rinnakkaistekstit.....	32

PERUSTELUT

1. Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Kirkolliskokous päätti 12.5.2023 kirkolliskokouksen yleisvaliokunnan mietinnön 1/2023 perusteella pyytää kirkkohallitusta ryhtymään toimenpiteisiin luottamuselinten jäsenmääräsäännösten muuttamiseksi seuraavan hallintoon liittyvän uudistuksen yhteydessä. Mietintö perustui edustaja-aloitteeseen 2/2023. Aloitteessa ehdotettiin kirkkojärjestyksen muutosta, jossa vaaleilla valittavien luottamuselinten jäsenmäärän sääntelyssä siirryttäisiin noudattamaan soveltuvilta osin kuntalain valtuuston kokoa vastaavaa sääntelyä.

Kirkolliskokous päätti 6.11.2024 käsitellessään yleisvaliokunnan mietintöä 1/2024 edustaja-aloitteesta 3/2024 antaa kirkkohallituksen tehtäväksi edistää nuorten vaikuttajaryhmien tasavertaista edustusta seurakuntien päätöksentekokeleimissä sekä toimia vaikuttajaryhmien työn tukemiseksi. Lisäksi se päätti velvoittaa kirkkohallitusta valmistelemaan kirkkojärjestyksen muutosta siten, että seurakunnat ja seurakuntayhtymät voivat myöntää nuorten vaikuttajaryhmien edustajille puhe- ja läsnäolo-oikeuden valitsemiinsa toimielimiin hallintosäännössään.

Koska mahdollinen laajempi hallintouudistus toteutunee vasta myöhemmin, on toimielinten kokoa koskeva toimeksianto yhdistetty toimielinten läsnäolo- ja puheoikeutta koskevaan toimeksiantoon.

1.2 Valmistelu

Asia on valmisteltu kirkkohallituksessa virkatyönä. Esitysluonnoksesta on pyydetty lausuntoa

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Seurakunnan ja seurakuntayhtymien toimielinten jäsenmäärä

Kirkkolain (652/2023) 3 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan seurakunnan hallintoa hoitavat kirkkovaltuusto, kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto ja niiden jaostot, johtokunnat sekä seurakunnan viranhaltijat. Mainitun luvun 16 §:n 1 momentin mukaan seurakuntayhtymän hallintoa hoitavat puolestaan yhteinen kirkkovaltuusto, yhteinen

kirkkoneuvosto, seurakuntayhtymän johtokunnat sekä seurakuntayhtymän viranhaltijat.

Toimielinten jäsenmääristä kirkkovaltuuston, kirkko- ja seurakuntaneuvoston sekä yhteisen kirkkovaltuuston ja yhteisen kirkkoneuvoston osalta säädetään kirkkojärjestyksessä (657/2023). Muiden toimielinten osalta jäsenmääristä voidaan määrätä hallintosäännössä tai siitä voi määrätä toimielimen asettava toimielin.

Seurakunnan kirkkoneuvoston ja seurakuntayhtymän yhteisen kirkkoneuvoston jäsenmäärät ovat jo nyt kirkkojärjestyksen 3 luvun 32 §:n ja 46 §:n nojalla seurakunnan tai seurakuntayhtymän päätettävissä säännöksissä säädettyjen vähimmäis- ja enimmäisjäsenmäärän välillä. Lisäksi luottamushenkilöistä koostuvien johtokuntien jäsenmäärät ovat seurakunnan tai seurakuntayhtymän omassa harkintavallassa. Siten esityksessä keskitytään seurakuntavaaleilla valittaviin seurakuntien ja seurakuntayhtymän toimielimiin edustaja-aloitteen alkuperäisen intention mukaisesti.

2.1.1 Seurakunnan kirkkovaltuuston jäsenmäärä

Kirkkojärjestyksen 3 luvun 26 §:n mukaan seurakunnan kirkkovaltuustoon valitaan jäseniä seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakunnan jäsenmäärä	Kirkkovaltuuston jäsenmäärä
2 000 tai vähemmän	11
2 001–4 000	15
4 001–7 000	19
7 001–10 000	23
10 001–20 000	27
20 001–50 000	33
50 001–80 000	39
yli 80 000	45

Voimassa oleva säännös jäsenmääristä poikkeaa hieman vuoden 1994 kirkkolain säännöksestä kokoluokiltaan pienimmissä ja suurimmissa seurakunnissa. Kirkkohallituksen esityksessä 11/2020 kirkolliskokoukselle muutosta perusteltiin sillä, että

suurissa seurakunnissa, joissa on useimmiten alueellinen toimintaorganisaatio, on tärkeää saada kirkkovaltuustoon edustus seurakunnan eri alueilta. Kun seurakunnan eri alueille ei voida määrätä jäsenkiintiöitä, valtuutettujen riittävä määrä antaisi käytännössä mahdollisuuden alueiden edustukseen kirkkovaltuustossa. Tämän vuoksi ehdotettiin, että 50 001–80 000 läsnä olevan jäsenen seurakunnassa kirkkovaltuustoon valittaisiin 39 jäsentä ja yli 80 000 läsnä olevan jäsenen seurakunnassa 45 jäsentä. Lisäksi pykälän sisältöä muutettiin siten, että seurakunnan jäsenmäärän ollessa 2000 tai vähemmän, kirkkovaltuuston valittaisiin 11 jäsentä. Aiemmin kirkkovaltuustoon valittiin jäseniä 11, kun seurakunnan väkiluku oli alle 1000.

Kirkkovaltuuston jäsenten lukumäärästä on säännöksessä säädetty sitovasti ja valtuutettujen määrä on sidottu seurakunnan läsnä oleviin jäseniin. Seurakunnalla ei ole harkintavaltaa asiassa. Toimikauden aikana valittujen jäsenten yhteenlaskettu määrä voi kuitenkin vähentyä esimerkiksi vaalikelpoisuuden päättymisen vuoksi enintään kolmeen neljäsosaan säädetystä määrästä. Tämän suurempi valtuutettujen väheneminen vaalikauden aikana johtaa poikkeuksellisiin seurakuntavaaleihin kirkkojärjestyksen 9 luvun 52 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan.

Vuoden 2025 alusta lukien jäsenmäärältään suurin itsenäinen seurakunta on Jyväskylän seurakunta, jonka jäsenmäärä on hieman alle 100 000. Seuraavaksi suuremmassa Seinäjoen seurakunnassa on puolestaan hieman yli 50 000 jäsentä. Tyypillisin seurakuntakoko on yli 10 000 jäsenen, mutta alle 20 000 jäsenen seurakunta. Seurakuntaliitosten myötä voidaan arvioida seurakuntakokojen jonkin verran kasvavan vaikkakin alle 4 000 jäsenen seurakuntia on edelleen runsaasti. Seurakuntaliitosten lisääntyessä voidaan pitää perusteltuna, että kirkkovaltuuston jäsenmäärää olisi mahdollista seurakunnan omalla päätöksellä myös lisätä säädetystä, jos sillä voidaan turvata seurakunnan eri alueiden parempi edustuksellisuus valtuustossa.

Kuitenkin demokratian toteutumisen kannalta ongelmallisena voidaan pitää sitä, että esimerkiksi vuoden 2022 seurakuntavaaleissa peräti 31 seurakunnan kirkkovaltuusto valittiin sopuvaalilla. Sopuvaalit toimitettiin pääsääntöisesti pienissä alle 4 000 jäsenen seurakunnissa. Sopuvaaliseurakunnista 15 oli alle 2 000 jäsenen seurakuntia ja 12:ssa jäsenmäärä oli 2 001–4 000 jäsentä. Lisäksi kahdessa sopuvaaliseurakunnassa jäsenmäärä oli hiukan yli 4 000 jäsentä ja kahdessa hiukan yli 10 000 jäsentä. Tilanteen saattaisi korjata se, että säädettyä valtuutettujen lukumäärää

vähennettäisiin samalla, kun normissa säädettäisiin ainoastaan valtuutettujen vähimmäismäärästä.

2.1.2 Seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto

Kirkkojärjestyksen 3 luvun 45 §:n mukaan seurakuntayhtymän yhteiseen kirkkovaltuustoon valitaan jäseniä seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakuntien jäsenmäärä	Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenmäärä
10 000 tai vähemmän	21
10 001–20 000	31
20 001–40 000	41
40 001–150 000	51
150 001–300 000	61
yli 300 000	91

Yhteinen kirkkovaltuusto voi erityisestä syystä päättää vaalikaudeksi kerrallaan, että jäsenmäärä on säädettyä pienempi pariton luku, kuitenkin vähintään 11. Yhteinen kirkkovaltuusto päättää viimeistään vaalivuoden kesäkuussa yhteisen kirkkovaltuuston paikkojen jaon. Jäsenten paikoista annetaan kullekin seurakunnalle ensin kaksi paikkaa tai, jos seurakuntia on enemmän kuin 20, yksi paikka. Muut paikat jaetaan seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärien suhteessa. Toisin kuin itsenäisessä seurakunnassa, seurakuntayhtymällä on tällä hetkellä harkintavalta päättää säädettyä pienemmästä yhteisestä kirkkovaltuustosta.

Kirkolliskokouksen toimeksiannon taustalla olevassa edustaja-aloitteessa todetaan, että nykyinen kirkkojärjestyksen sääntely vaaleilla valittavien toimielinten jäsenmäärän sitomisesta kaavamaisesti seurakunnan tai seurakuntayhtymän jäsenmäärään estää seurakunnan tai seurakuntayhtymän harkintavallan asiassa. Aloitteen mukaan tämä johtaa siihen, että kirkon jäsenmäärän vähennettyä myös toimielinten jäsenmäärät pienenevät. Kehitys on sinällään perusteltua, koska tällöin myös oletettavasti vastuunkantajien määrä on vähäisempi ja demokratian kannalta on parempi, että vaaleja ei toimiteta sopuvaaleina. Kuitenkin suurissa yhtymissä, jotka koostuvat

useammasta seurakunnasta, tämä saattaa johtaa siihen, että seurakuntayhtymään kuuluvan seurakunnan jäsenmäärä yhteisessä kirkkovaltuustossa laskisi kirkkojärjestyksessä säädettyyn minimiin eli kahteen jäsenpaikkaan. Tällöin edustuksellisuuden toteutuminen vaikeutuu.

Aloitteessa viitataan kuntalakiin (410/2015), jossa valtuutettujen lukumäärää koskeva sääntely on uudistettu siten, että laissa säädetään ainoastaan valtuutettujen vähimmäismäärästä. Tällöin kunta voi itse päättää suuremmasta valtuutettujen lukumäärästä. Aloitteessa katsotaan, että vastaava sääntely olisi toimiva myös kirkon luottamuselinten koon sääntelyssä. Pelkästä vähimmäismäärästä säättäminen mahdollistaisi paikallisten tilanteiden huomioimisen nykyistä paremmin ja lisäisi paikallista päätösvaltaa seurakunnan asioihin. Se myös turvaisi demokratian toteutumisen.

Kirkolliskokouksen yleisvaliokunnan mietinnössä 1/2023 todetaan seurakuntatalouksien olevan hyvin erikokoisia ja niillä on omia erityispiirteitä. Myös väestöpohjat ja seurakuntien jäsenmäärät vaihtelevat hyvin suuresti. Suurimmissa seurakuntatalouksissa on vaarana demokratiavaje valtuustojen jäsenmäärän vähentyessä, jolloin pienimmät ryhmät eivät saa valtuustoon lainkaan edustusta. Mietinnössä arvioidaan, että aloitteessa esiin nostettu asia näyttäytyy selvimmin kaikkein suurimmissa seurakuntatalouksissa. Valiokunnan mielestä ratkaisu voisi olla aloitteessa esitetty nykyiseen kuntalakiin perustuva malli tai vaihtoehtoisesti porrastusten tihentäminen kirkkovaltuustojen jäsenmäärien osalta.

Nykyisin suurimman seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston jäsenmäärä on lähellä koko kirkon ylimmän toimielimen eli kirkolliskokouksen jäsenmäärää, vaikka kyse on paikallistason toimielimestä. Yleisessä keskustelussa on tuotu esille myös jäsenmäärältään suuren toimielimien ongelmia. Esimerkiksi keskustelun hallinta toimielimessä on koettu hankalaksi, jolloin päätöksenteon tehokkuus on saattanut kärsiä.

Seurakuntayhtymien tyypillisin koko on yli 40 000 jäsenen mutta alle 150 000 jäsenen yhtymä, jossa kokoluokassa on 12 seurakuntayhtymää 30 seurakuntayhtymästä. Kuitenkin alle 20 000 jäsenen seurakuntayhtymiä on 11. Yli 150 000 mutta alle 300 000 jäsenen seurakuntayhtymiä on yksi (Espoon evankelis-luterilainen seurakunta). Yli 300 000 jäsenen seurakuntayhtymiä on myös yksi eli Helsingin seurakuntayhtymä.

2.1.3 Seurakuntaneuvoston jäsenmäärä

Seurakuntayhtymään kuuluvan seurakunnan seurakuntaneuvoston jäsenmäärästä säädetään kirkkojärjestyksen 3 luvun 48 §:ssä. Seurakuntaneuvoston puheenjohtaja on kirkkoherra. Muita jäseniä valitaan seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakunnan jäsenmäärä	Seurakuntaneuvoston jäsenmäärä
2 000 tai vähemmän	8
2 001–4 000	10
4 001–10 000	12
10 001–20 000	14
yli 20 000	16

Seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien seurakuntaneuvostojen jäsenmäärät ovat huomattavasti pienempiä kuin itsenäisissä seurakunnissa. Seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien päätösvaltaa on kuitenkin siirtynyt yhtymätasolle, jolloin päätösvalta seurakuntaneuvostoissa on vähäisempää kuin itsenäisten seurakuntien kirkkovaltuustoissa. Jäsenmääriltään suurimmissa seurakuntayhtymissä kuten Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, Oulussa ja Tampereella yhtymään kuuluu myös seurakuntia, joiden jäsenmäärät ylittävät reilusti yli 30 000 jäsentä. Perusteltua olisi, että myös seurakuntayhtymiin kuuluvilla seurakunnilla olisi harkintavaltaa nostaa seurakuntaneuvostojen jäsenmäärää säädetyistä, jolloin suurissa seurakunnissa olisi mahdollista turvata eri ryhmittymien riittävä edustuksellisuus.

Vuoden 2022 seurakuntavaaleissa 11 seurakuntayhtymään kuuluvassa seurakunnassa seurakuntaneuvoston jäsenet valittiin sopuvaalilla. Näistä alle 2 000 jäsenen seurakuntia oli viisi, yli 2 000 mutta alle 4 000 jäsenen seurakuntia kaksi ja yli 4 000 mutta alle 10 000 jäsenen seurakuntia kolme. Yhdessä sopuvaaliseurakunnassa oli yli 13 000 jäsentä. Ottaen huomioon kirkkojärjestyksen 9 luvun 52 §:n 1 momentin 3 kohdan, jonka mukaan toimielinten jäsenten määrä voi toimikauden aikana laskea kolmeen neljäsosaan ilman tarvetta ylimääräisiin vaaleihin, ei voitane kuitenkaan pitää perusteltuna, että nykyisiä seurakuntaneuvostojen jäsenmääriä vähennettäisiin.

2.2 Nuorten vaikuttajaryhmän edustajan läsnäolo- ja puheoikeus seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimitelmissä

Kirkkojärjestyksen 10 luvun 5 §:ssä säädetään nuorten vaikuttajaryhmästä. Säännöksen mukaan nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi seurakunnan on asetettava nuorten vaikuttajaryhmä ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Vaikuttajaryhmä voi olla usean seurakunnan yhteinen. Vaikuttajaryhmän tehtävänä on vaikuttaa asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon sekä osallistua seurakunnan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Vaikuttajaryhmään valittavien tulee olla konfirmoituja alle 29-vuotiaita seurakunnan jäseniä. Siten vaikuttajaryhmään voidaan pääsääntöisesti valita 15–29 vuotiaita seurakunnan nuoria.

Säännöksen esitöistä vuodelta 2019 käy ilmi, että tuolloin nimenomaisesti haluttiin jättää avoimeksi se, ettei kirkkojärjestystasolla säädetä vaikuttajaryhmän laajuudesta, jäsenten valinnasta, kokousrytmistä tai muista vastaavista yksityiskohdista. Valmistelussa pidettiin mielekkäänä, että näistä voitaisiin päättää paikallisesti ja yhdessä nuorten kanssa keskustellen. Vaikuttajaryhmän toiminta haluttiin sitoa osaksi seurakunnan nuoristoimintaa ja siten vahvistamaan nuorten yhteyttä seurakuntaan tekemällä siitä nuorille mielekkään osallistumistavan. Tällöin katsottiin, että vaikuttajaryhmän tehtävän oli vaikuttaa asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon muun muassa vähintään kahdesti vuodessa järjestettävällä vaikuttajaryhmän sekä kirkko- tai seurakuntaneuvoston yhteisellä kokouksella, mahdollisuudella tulla kuulluksi toimintasuunnitelman ja talousarvion käsittelyn yhteydessä sekä osallistumalla seurakunnan lasten ja nuorten parissa tehtävän työn ja toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen (Kirkkohallituksen esitys 2/2019 kirkolliskokoukselle, s. 18–20). Käytännössä nuorten vaikuttajaryhmien edustajille on kuitenkin saatettu antaa pysyvämpi läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvostossa tai yhteisessä kirkkoneuvostossa.

Kirkkohallituksen 23.8.2023 hyväksymässä hallintosääntömallissa on mallisäännös, jossa seurakunta tai seurakuntayhtymä voi paikallisesti päättää nuorten vaikuttajaryhmän kokoonpanosta ja siitä, mikä toimitelmin vaikuttajaryhmän asettaa (hallintosääntömallin 7 §).

Kirkolliskokoukselle tehdyssä edustaja-aloitteessa 3/2024, joka koskee nuorten vaikuttajaryhmien edustajien läsnäolo- ja puheoikeutta seurakuntien ja seurakuntayhtymien päätöksentekoelimiin, on kiinnitetty huomiota kirkkojärjestyksen säännösten erilaisiin tulkintoihin paikallistasolla. Joissakin seurakunnissa on hallintosäännöllä annettu

nuorten vaikuttajaryhmien edustajille läsnäolo- ja puheoikeus seurakunnan hallinnollisiin toimielimiin. Toisissa on puolestaan katsottu, että hallintosääntöön ei tällaista oikeutta voida kirjata, vaan se pitää tehdä jokaisessa toimielimen kokouksessa erikseen. Tämän katsotaan heikentävän nuorten osallistumismahdollisuuksia merkittäväällä tavalla, koska läsnäolo- ja puheoikeus päätöksentekoielimissä liittyy suoraan ja merkittävästi nuorten mahdollisuuteen osallistua seurakunnan päätöksentekoon.

Edustaja-aloitetta koskeneessa yleisvaliokunnan mietinnössä 1/2024 katsottiin, että päätösvalta vaikuttajaryhmän muodosta, kokoonpanosta ja valintatavasta on jatkossakin hyvä pitää seurakunnassa. Valiokunta piti ongelmallisena säätää lain tai järjestyksen tasolla läsnäolo- ja puheoikeudesta virallisessa päätöksentekoielimessä ryhmälle, jonka valintatavasta ei säädetä yleisesti. Jos läsnäolo- ja puheoikeus kirjataan säädöksiin, tulisi samalla säätää vaikuttajaryhmän valintatavasta.

Seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimielinten läsnäolo- ja puheoikeudesta on säädetty toimielinkohtaisesti kirkkojärjestyksen 3 luvussa. Mainitun luvun 30 §:ssä säädetään läsnäolovelvollisuudesta ja puheoikeudesta kirkkovaltuuston kokouksessa. Kirkkoneuvoston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla on läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus kirkkovaltuuston kokouksessa. Heidän ollessa estyneitä, läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus on kirkkoneuvoston määräämällä jäsenellä. Kirkkoneuvoston puheenjohtajan, varapuheenjohtajan tai jäsenen poissaolo ei estä päätöksen tekemistä. Kirkkoneuvoston muulla jäsenellä on oikeus olla läsnä kirkkovaltuuston kokouksessa ja ottaa osaa keskusteluun, mutta ei päätöksen tekemiseen, ellei hän ole valtuutettu. Lisäksi kirkkovaltuusto voi määrätä viranhaltijan tai työntekijän olemaan läsnä kirkkovaltuuston kokouksessa. Osa-alueen johtokunnan puheenjohtajalle ja osa-alueen toimintaa johtavalle papille voidaan luvun 31 §:n mukaan antaa hallintosäännössä läsnäolo- ja puheoikeus kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston kokouksessa.

Kirkkojärjestyksen 3 luvun 37 §:ssä säädetään läsnäolo- ja puheoikeudesta kirkkoneuvoston, sen jaoston ja johtokunnan kokouksessa. Sen mukaan läsnäolo- ja puheoikeus on kirkkoneuvoston kokouksessa kirkkovaltuuston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla; kirkkoneuvoston jaoston kokouksessa kirkkoneuvoston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla sekä johtokunnan kokouksessa kirkkoneuvoston puheenjohtajalla ja kirkkoneuvoston siihen tehtävään valitsemalla jäsenellä.

Lisäksi seurakunnan viranhaltijalle ja työntekijälle sekä osa-alueen kappalaiselle tai muulle osa-alueen papille voidaan hallintosäännössä antaa läsnäolo- ja puheoikeus

kirkkoneuvoston, sen jaoston tai johtokunnan kokouksessa. Kokouksen päätöksellä siinä voi olla läsnä muukin henkilö.

Ongelmalliseksi on käytännössä lähinnä siten koettu se, että kirkkovaltuuston hyväksyessä seurakunnan hallintosäännön se ei voi samalla määrätä, keitä muita henkilöitä kirkkoneuvoston kokouksessa voi olla läsnäolo- ja puheoikeudella. Päätösvalta tältä osin kuuluu säännöksen mukaan kirkkoneuvostolle itselleen. Lisäksi säännöksen sanamuotoa ”kokouksen päätöksellä siinä voi olla läsnä muukin henkilö” on tulkittu aloitteen mukaan siten, että päätös tulee tehdä kokouskohtaisesti. Sinänsä sanamuoto ei kuitenkaan aseta tällaista aikarajoitusta, vaan kirkkoneuvostolla on mahdollisuus tehdä päätös läsnäolo-oikeutetuista henkilöistä toimikaudekseen. Säännöksen mukainen läsnäolo-oikeus on käsitteenä kuitenkin suppeampi kuin läsnäolo- ja puheoikeus.

Kirkkojärjestyksen 3 luvun 47 §:ssä säädetään puolestaan läsnäolo ja puheoikeudesta yhteisessä kirkkoneuvostossa. Säännöksen mukaan läsnäolo- ja puheoikeus yhteisen kirkkoneuvoston kokouksessa on seurakuntien kirkkoherroilla, hallintosäännössä määrättyillä seurakuntayhtymän johtavilla viranhaltijoilla ja työntekijöillä ja yhteisen kirkkoneuvoston päätöksellä muullakin henkilöllä. Säännöksen sanamuoto poikkeaa hieman kirkkoneuvostoa koskevasta luvun 37 §:stä.

Läsnäolo- ja puheoikeuteen seurakuntaneuvoston kokouksessa sovelletaan kirkkoneuvostoa koskevaa kirkkojärjestyksen säännöstä kirkkolain 3 luvun 19 §:n 2 momentin perusteella.

Ongelmia säännösten tulkinnassa tuottaa myös se, että säännösten sanamuodot vaihtelevat, osassa on säädetty läsnäolo-oikeudesta ja osassa sekä läsnäolo- että puheoikeudesta.

3 Esityksen tavoitteet

Esityksen tavoitteena on lisätä seurakuntien ja seurakuntayhtymien omaa päätösvaltaa vaaleilla valittavien toimielinten jäsenmäärän suhteen. Seurakunnalla tai seurakuntayhtymällä olisi mahdollisuus päättää toimielimen säädettyä suuremmasta jäsenmäärästä. Tällöin olisi mahdollista turvata seurakunnan tai seurakuntien jäsenten sekä seurakuntien eri osa-alueiden riittävä edustuksellisuus toimielimessä. Toimielinten säädetyn jäsenmäärän vähentämisellä on puolestaan tavoitteena edistää demokratian toteutumista seurakuntavaalien yhteydessä, jolloin pienissäkään seurakunnissa ei olisi tarvetta turvautua sopuvaaleihin. Samalla kooltaan nykyistä pienempien toimielinten

voidaan arvioida parantavan vaaleilla valittujen toimielinten tosiasiallista päätöksentekokykyä.

Ehdotetuilla toimielinten läsnäolo- ja puheoikeutta koskevien säännösten sanamuotojen yhtenäistämisen tavoitteena on selkeyttää nykyistä oikeustilaa. Tavoitteena on myös lisätä seurakuntien ja seurakuntayhtymien päätösvaltaa toimielinten kokousten kokoonpanon suhteen sekä samalla parantaa erityisesti nuorten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa seurakunnan tai seurakuntayhtymän hallintoon ja asioiden valmisteluun.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Toimielinten kokoonpano

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi seurakuntavaaleilla valittavien kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston kokoonpanoa koskevia kirkkojärjestyksen 3 luvun 26, 45 ja 48 §:n säännöksiä siten, että säännöksissä säädettäisiin ainoastaan toimielimiin vaaleilla valittavien jäsenten vähimmäismäärästä. Vähimmäismäärä olisi sidottu seurakunnan tai seurakuntien jäsenmäärään. Seurakunta tai seurakuntayhtymä voisi seurakuntavaalivuonna päättää säädettyä suuremmasta toimielimen koosta. Päätöksen asiassa tekisi väistytävä kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto. Mahdollisuudella päättää säädettyä suuremmasta toimielimen koosta pyritään turvaamaan seurakunnan tai seurakuntien jäsenten riittävä edustuksellisuus toimielimessä. Erikokoisten seurakuntien ja seurakuntayhtymien vaaleilla valittavien toimielinten jäsenten lukumäärää olisi siten mahdollista mukauttaa ottaen huomioon paikalliset tilanteet ja olosuhteet.

Samalla esitetään, että kirkkovaltuuston jäsenten säädettyä lukumäärää alle 50 000 jäsenen seurakunnissa tarkistettaisiin hieman nykyistä pienemmäksi. Seurakunta voisi myös päättää säilyttää kirkkovaltuuston koon nykyisenä tai lisätä valtuutettujen määrää nykyisestä. Harkintavalta asiassa siirtyisi tältä osin paikallistasolle. Toimielinten säädetyn jäsenmäärän vähentämisen tavoitteena on edistää demokratian toteutumista seurakuntavaalien yhteydessä vähentämällä tarvetta sopuvaaleihin.

Vastaavasti yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten säädetty lukumäärä ehdotetaan nykyistä hieman pienemmäksi. Tämä on perusteltua, koska seurakuntayhtymä ei voisi enää itse päättää säädettyä pienemmästä yhteisestä kirkkovaltuustosta, vaan

valtuuston olisi oltava vähintään säädetyn kokoinen. Harkintavalta säädettyä suuremmasta valtuustosta jäisi seurakuntayhtymälle itselleen.

Sen sijaan seurakuntaneuvoston osalta ei nykyisiin jäsenmääriin ehdoteta muutosta. Kun kirkkojärjestyksessä kuitenkin säädettäisiin ainoastaan toimielimen jäsenten vähimmäismäärästä, voisi seurakuntaneuvosto päättää säädettyä suuremmasta toimielimen koosta. Tämä saattaisi olla perusteltua erityisesti niissä seurakuntayhtymään kuuluvissa seurakunnissa, joiden jäsenmäärä on nykyisin yli 30 000 jäsentä.

Päätös vaaleilla valittavan toimielimen koosta tulisi tehdä seurakuntavaalivuoden keväällä. Jos toimielin ei tekisi asiasta erillistä päätöstä, jäsenten lukumäärä olisi säädetty vähimmäismäärä. Toimielimen kokoa koskevasta päätöksestä tulisi lähettää tieto seurakunnan hiippakunnalle.

4.1.2 Läsnäolo- ja puheoikeus toimielimen kokouksissa

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kirkkojärjestyksen 3 luvun 30, 37 ja 47 §:ää, joissa säädetään läsnäolo- ja puheoikeudesta seurakunnan tai seurakuntayhtymän toimielimissä. Säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että hallintosäännössä voitaisiin aiempaa vapaammin määrätä läsnäolo- ja puheoikeus myös muille henkilöille seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimielimissä kuin nykyisissä säännöksissä mainituille henkilöryhmille. Siten läsnäolo- ja puheoikeus voitaisiin antaa muun muassa nuorten vaikuttajaryhmän edustajalle. Tällä vahvennettaisiin seurakunnan nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia seurakunnan hallintoon ja toimintaan.

Säännöksissä ei kuitenkaan yksityiskohtaisesti nimettäisi hallintosäännössä määrättävää henkilötahoa, vaan seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä olisi tältä osin harkintavalta. Ehdotetut säännökset mahdollistaisivat siten sen, että nuorten vaikuttajaryhmän edustajan lisäksi voitaisiin vahvistaa myös muiden erityisryhmien kuten esimerkiksi vammaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia seurakunnan hallintoon.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla arvioidaan olevan vain vähäisiä taloudellisia vaikutuksia riippuen seurakunnissa sekä seurakuntayhtymissä tehtävistä päätöksistä. Jos seurakunnan tai seurakuntayhtymän luottamushenkilöille maksetaan kokouspalkkioita, voi

toimielimen koolla ja läsnäolo- ja puheoikeutettujen määrällä olla vaikutuksia seurakunnan tai seurakuntayhtymän talouteen. Vaikutusten arvioidaan kuitenkin olevan vähäisiä. Myös tarvittaessa tehtävät muutokset voimassa olevaan hallintosääntöön voivat aiheuttaa jonkin verran kustannuksia.

4.2.2 Vaikutukset seurakuntalaisiin ja muut yhteiskunnalliset vaikutukset

4.2.2.1 Vaikutukset seurakuntalaisiin

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän ylimmän toimielimen vähimmäiskoon muutoksen voidaan arvioida lisäävän jonkin verran luottamustoimen houkuttelevuutta lisäämällä kiinnostusta kirkkovaltuuston ja yhteisen kirkkovaltuuston valtuustopaikkoihin. Sen voidaan arvioida lisäävän toisaalta myös äänestysaktiivisuutta.

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän itsenäisen päätösvallan lisääminen päättävien toimielinten koon suhteen mahdollistaa paikallistason erityispiirteiden, alueellisten kokonaisuuksien ja erilaisten ryhmittymien huomioon ottamisen. Kooltaan pienempää kirkkovaltuustoa tai yhteistä kirkkovaltuustoa voidaan seurakunnan jäsenten näkökulmasta täydentää seurakuntalaisten muilla osallistumiskanavilla kirkkolain 3 luvun 3 §:n mukaisesti. Lisäksi seurakunnan ja seurakuntayhtymän harkintavalta toimielinten läsnäolo- ja puheoikeutettujen suhteen luo yhden kanavan lisätä seurakunnan jäsenten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

4.2.2.2 Vaikutukset lapsiin ja nuoriin

Kirkkojärjestyksen velvoittava säännös nuorten vaikuttajaryhmän perustamisesta tuli voimaan kesällä 2023. Vielä syksyllä 2024 yli 15 %:ssa Lasten ja nuorten keskuksen tilaaman kyselytutkimukseen vastanneista 202 seurakunnasta ei ryhmää oltu perustettu. Suurimpina syinä tähän pidettiin nuorten vähäisyyttä taikka innon tai ajan puutetta sekä työntekijän tai resurssien puutteita (tutkimuksen tekijä Sanna Vähäkangas, vastausten analysointi kesken).

Vaikka ehdotetulla muutoksella toimielinten läsnäolo- ja puheoikeutettuihin ei nimekkään nimenomaan nuorten vaikuttajaryhmän edustajaa säädöstasolla, luo se yhden keinon osallistaa nuoria seurakunnan päätöksenteon valmistelussa sekä toisaalta olemaan mukana päätöksenteossa. Harkintavalta sen suhteen mihin mahdollisiin toimieliimiin ja minkä luontoisissa asioissa läsnäolo- ja puheoikeus nuorten vaikuttajaryhmän

edustajalle annetaan jää paikallistasolle. Siten sääntely ylläpitää samaa intentiota, jota nuorten vaikuttajaryhmää koskevassa säädösvalmistelussa pidettiin tärkeänä. Valmistelussa pidettiin tuolloin mielekkäänä, että osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista sekä tavoista toimia voitaisiin päättää paikallisesti ja yhdessä nuorten kanssa keskustellen. Keskeistä on seurakunnan tai seurakuntayhtymän päättäjien, työntekijöiden ja nuorten yhteinen osallistava prosessi, jossa nuorten omat ajatukset ja toiveet tulevat huomioon otetuksi.

4.2.3 Vaikutukset viranomaisiin

Ehdotetut kirkkojärjestyksen muutokset lisäävät seurakuntien ja seurakuntayhtymien harkintavaltaa niiden toimielimiä koskevissa ratkaisuissa. Samalla selkeytetään ja yhtenäistetään toimielimiä koskevaa sääntelyä.

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän vaaleilla valittavan toimielimen vähimmäiskoon pienentämisen voidaan arvioida vähentävän jonkin verran tarvetta sopuvaaleihin, kun valtuutettujen määrän vähentyessä kiinnostuksen yksittäistä valtuutetun paikkaa kohtaan voidaan olettaa kasvavan. Se voi myös parantaa toimielimen tosiasiallista päätöksentekokykyä ja edistää päätöksenteon vastuullisuutta.

Toisaalta seurakunnan harkintavalta paikallistasolla päättää toimielimen säädettyä suuremmasta koosta, mahdollistaa esimerkiksi seurakuntajaon muutostilanteissa alueellisen edustuksellisuuden aiempaa paremman huomioimisen.

Ehdotettu läsnäolo- ja puheoikeuden toteuttaminen eri toimielimissä edellyttää seurakunnan tai seurakuntayhtymän hallintosäännön muutoksia. Kirkolliskokouksen yleisvaliokunta katsoi mietinnössään, että jos nuorten vaikuttajaryhmän läsnäolo- ja puheoikeus kirjattaisiin kirkkojärjestykseen, tulisi samalla säätää vaikuttajaryhmän valintavasta (kirkolliskokouksen yleisvaliokunnan mietintö 1/2024, s. 4). Ehdotuksen mukaan päätösvalta asiassa jäisi paikallistasolle. Jos läsnäolo- ja puheoikeus annetaan nuorten vaikuttajaryhmän edustajalle hallintosäännössä, olisi suotavaa, että seurakuntaa tai seurakuntayhtymää sitovasti hallintosäännössä olisi myös määrätty vaikuttajaryhmän kokoonpanosta ja sen valinnasta (Kirkkohallituksen hallintosääntömalli 7 §).

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Toimielinten kokoa koskevia säännöksiä olisi mahdollista muuttaa tihentämällä porrastusta vaaleilla valittavien toimielinten jäsenmäärän osalta. Tämä ei kuitenkaan lisäisi paikallista harkintavaltaa ja johtaisi mahdollisesti uusiin muutostarpeisiin seurakuntien toimintaympäristöä koskevien muutosten myötä. Mahdollista myös olisi, että kirkkovaltuuston ja yhteisen kirkkovaltuuston nykyiset säädetyt jäsenmäärät olisivat jatkossa toimielinten koon vähimmäismääriä, eikä jäsenmääriä vähennettäisi ehdotetulla tavalla. Tällöin ei kuitenkaan saavutettaisi niitä seurakuntavaaleihin liittyviä demokraattisia tavoitteita, joita uudistukselle on asetettu. Se myös muuttaisi merkittävällä tavalla yhteisen kirkkovaltuuston osalta nykyistä sääntelyä, jonka mukaan seurakuntayhtymä voi päättää säädettyä pienemmästä yhteisen kirkkovaltuuston koosta.

Toimielinten läsnäolo- ja puheoikeuden osalta olisi mahdollista säätää nimenomaisesti nuorten vaikuttajaryhmän edustaja uudeksi tahoksi, joka voidaan hallintosäännössä oikeuttaa läsnäolo- ja puheoikeutetuksi eri toimielimissä. Tämä olisi kuitenkin johtanut uuteen tarpeeseen korjata ehdotettuja kirkkojärjestyksen 3 luvun 30, 37 ja 47 §:ää, jos myöhemmin ilmenisi tarve muiden ryhmittymien läsnäolo- ja puheoikeuden sallimisille toimielinten kokouksissa. Esimerkiksi kuntahallinnossa on huomioitu sekä vanhuksien että vammaisten (kuntalain 27 ja 28 §). Asiasta voitaisiin myös säätää alkupeurauksen aloitteen mukaan kirkkojärjestyksen 10 luvun 5 §:ssä. Säännöksen sijoittaminen nuorten vaikuttajaryhmää koskevaan kirkkojärjestyksen säännökseen olisi kuitenkin säädösteknisesti ongelmallinen ratkaisu, kun seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimielimistä muutoin säädetään kirkkolakia täsmentävästi kirkkojärjestyksen 3 luvussa.

Mahdollisuus lisätä läsnäolo- ja puheoikeutettuja voitaisiin säätää koskemaan vain kirkkoneuvostoa ja yhteistä kirkkoneuvostoa sekä niiden alaisuudessa toimivia toimielimiä. Kirkolliskokouksen toimeksianto koski kuitenkin kaikkia paikallistason toimielimiä. Läsnäolo- ja puheoikeuden rajaaminen kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston päätöksentekoa valmisteleviin toimielimiin mahdollistaisi esimerkiksi nuorten vaikuttajaryhmän edustajan puheoikeuden asiaa valmisteltaessa, mutta ei enää päätöstä tehtäessä.

5.2 Ruotsin ja Norjan kirkot sekä kunnan lainsäädäntö

Ruotsin kirkko

Ruotsin kirkon kirkkojärjestyksen (Kyrkomötets beslut (SvKB 1999:1) om Kyrkoordning för Svenska kyrkan) 3 luvun 5 ja 6 §:n mukaan kirkkovaltuuston jäsenmäärä määräytyy seurakunnan äänioikeutettujen jäsenten lukumäärän perusteella. Jäsenten lukumäärä tulee olla pariton. Kirkkojärjestyksessä on määritelty kirkkovaltuuston jäsenten lukumäärän vähimmäismäärät. Kirkkovaltuustossa tulee olla 15 jäsentä seurakunnissa, joissa on enintään 5 000 äänioikeutettua, 25 seurakunnissa, joissa on yli 5 000 mutta alle 20 000 äänioikeutettua sekä 35 seurakunnissa, joissa on yli 20 000 äänioikeutettua. Äänioikeutettujen määrä määräytyy vaalivuotta edeltävän vuoden lokaakuun 1. päivän mukaan. Jos kirkkovaltuusto päättää muuttaa jäsenten lukumäärää, tulee siitä tehdä ilmoitus hiippakuntahallinnolle viimeistään vaalivuoden maaliskuun 1. päivänä.

Kirkkoherralla on oikeus osallistua keskusteluun kirkkovaltuuston kokouksissa, mutta ei sen päätöksentekoon. Hänellä on myös oikeus saada mielipiteensä kirjattua kokouksen pöytäkirjaan. Kirkkovaltuusto voi päättää, että muillakin on oikeus osallistua keskusteluun, mutta ei päätöksentekoon.

Sen sijaan kirkko- tai seurakuntaneuvoston osalta kirkkojärjestys ei sisällä säännöksiä mahdollisista läsnäolo- ja puheoikeutetuista.

Norjan kirkko

Norjan kirkon kirkkojärjestyksen (*Kirkeordning for Den norske kirke*) mukaan seurakuntakokous päättää seurakuntaneuvostoon (menighetsråd) vaaleilla valittavien jäsenten lukumäärästä. Seurakuntaneuvostossa voi olla kirkkoherran lisäksi neljä, kuusi, kahdeksan tai kymmenen muuta jäsentä. Piispan määräyksellä seurakuntaneuvoston jäsenenä voi toimia muu pappi kuin seurakunnan kirkkoherra. Lisäksi yhden seurakunnan kunnissa kunta voi valita yhden jäsenen ja hänelle varajäsenen seurakuntaneuvostoon. Kunnan valitsema jäsen ottaa osaa päätöksentekoon niissä asioissa, jotka useamman seurakunnan kunnissa kuuluvat yhteiselle seurakuntaneuvostolle. Muun muassa piispalla ja seurakunnan muulla papilla on läsnäolo- ja puheoikeus seurakuntaneuvoston kokouksissa. Seurakuntaneuvosto voi kutsua myös muun henkilön ottamaan osaa keskusteluihin ilman oikeutta päätöksentekoon.

Seurakuntaneuvoston tehtävä on muun muassa johtaa seurakunnan hengellistä toimintaa, edustaa seurakuntaa, hallinnoida keräys- ja lahjoitusvaroja sekä valmistella seurakuntakokoukselle kuuluvia asioita.

Seurakunnankokouksessa (menighetsmøtet) päätösvaltaa käyttävät ne seurakunnan äänioikeutetut jäsenet, jotka osallistuvat kokoukseen. Sen toimivalta on hyvin rajattua ja perustuu useimmiten kirkolliskokouksen sille antamiin tehtäviin. Toimivaltaisen viranomaisen on myös varattava seurakunnankokoukselle tilaisuus antaa lausunto, kun kyse on kirkon rakentamisesta tai purkamisesta taikka seurakuntarakenteen muutoksista.

Jos kunnan alueella toimii useampi seurakunta, päätösvaltaa käyttää myös yhteinen kirkkoneuvosto (kirkelig fellesråd), johon kukin seurakuntaneuvosto valitsee kaksi jäsentä keskuudestaan. Piispa määrää yhteiseen kirkkoneuvostoon papin, jollei yksikään seurakuntaneuvosto ole valinnut keskuudestaan pappia yhteiseen kirkkoneuvostoon. Lisäksi kunta voi valita edustajansa yhteiseen kirkkoneuvostoon. Jos kunnan alueella toimii viisi tai useampi seurakunta, seurakuntaneuvostot valitsevat kuitenkin vain yhden jäsenen yhteiseen kirkkoneuvostoon. Piispalla on läsnäolo- ja puheoikeus yhteisen kirkkoneuvoston kokouksissa. Myös yhteinen kirkkoneuvosto voi kutsua muun henkilön kokoukseen läsnäolo- ja puheoikeudella.

Yhteisen kirkkoneuvoston tehtävänä on muun muassa kirkkojen ja hautausmaiden rakentaminen ja ylläpito, talousarviosta maksettavien virkojen perustaminen ja lakkauttaminen sekä työnantajavastuu kaikista sen talousarviosta maksettavista työntekijöistä. Kirkkoneuvosto myös huolehtii esimerkiksi kirkon varoihin liittyvistä tehtävistä ja kunnan kirkon toimintaan antamista avustuksista. Yhteinen kirkkoneuvosto hoitaa myös tehtävät, jotka sille on uskottu yksittäisen seurakuntaneuvoston sopimuksella.

Kuntalaki

Kuntalain (410/2015) 16 §:n mukaan valtuutettujen lukumäärästä päättää valtuusto. Valtuutettuja valitaan pariton lukumäärä kunnan asukasmäärän perusteella säännöksessä olevan taulukon perusteella, jossa valtuutettujen vähimmäismäärä on porrastettu suhteessa kunnan asukaslukuun. Pienimmissä alle 5 000 asukkaan kunnassa valtuutettuja tulee olla vähintään 13. Suurimmissa yli 500 000 asukkaan kunnassa valtuutettuja tulee olla vähintään 79.

Jollei valtuusto tee päätöstä valtuutettujen lukumäärästä, valtuutettuja valitaan laissa säädetty vähimmäismäärä. Valtuuston päätös vähimmäismäärää suuremmasta lukumäärästä tai aiemman päätöksen muuttamisesta on ilmoitettava oikeusministeriölle vaalivuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä.

Voimassa olevassa kuntalaissa valtuutettujen vähimmäismääräksi eri kuntakokoluokissa on hieman aiempaa vuoden 1995 kuntalakia pienempi. Valtuuston koon pienentämistä perusteltiin valtuuston tosiasiallisen päätöksentekokyvyn parantamisella, luottamustointien houkuttelevuuden lisäämisellä sekä luottamustointien hoitamiseen tarvittavan asiantuntemuksen ja ajankäytön vaatimusten kasvulla. Arvioitiin, että se voisi edistää myös päätöksenteon vastuullisuutta. Kooltaan pienempää valtuustoa voidaan asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien näkökulmasta täydentää kuntalaisten muilla osallistumiskanavilla kuten alueellisilla toimielimillä tai käyttäjädemokratialla (HE 268/2014 vp, s. 147).

Jo vuoden 1995 kuntalakia säädettäessä tavoitteena oli valtuutettujen määrän vähentäminen. Tällöin kuitenkin katsottiin, että perustuslaissa turvattuun kuntien asukkaiden itsehallintoon liittyy kunnan päätösvaltaa käyttävä asukkaiden valitsema valtuusto. Eduskunnan hallintovaliokunta piti välttämättömänä, että valtuutettujen lukumäärä on riittävän suuri, jotta valtuuston kokoonpanossa voidaan turvata asukkaiden näkemysten edustavuus. Valtuustossa tapahtuvaa päätöksentekoa edeltävän keskustelun ja mielipiteiden vaihdon kannalta on perusteltua, että myös eri valtuustoryhmien sisällä on monipuolisen taustan omaavia henkilöitä (HaVM 18/1994 vp, s. 6).

6 Lausuntopalaute

[Täydentyy lausuntokierroksen jälkeen]

7 Kirkkojärjestyksen säännöskohtaiset perustelut

3 luku **Seurakunta ja seurakuntayhtymä**

26 §. *Kirkkovaltuuston jäsenmäärä.* Pykälässä säädettäisiin siitä, miten kirkkovaltuuston jäsenten lukumäärästä päätetään sekä varajäsenten määräytymisestä. Pykälä vastaa osittain nykyistä säännöstä, mutta siihen on tehty olennaisia muutoksia seurakunnan oman harkintavallan lisäämiseksi. Erikokoisten seurakuntien kirkkovaltuuston jäsenten lukumäärä ei enää määräytyisi pelkästään säännöksestä, vaan siitä voisi päättää seurakuntavaalivuonna toimikautensa päättävä kirkkovaltuusto säännöksessä säädetyissä rajoissa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kirkkovaltuuston jäsenten vähimmäismäärästä asukasluvultaan erikokoisissa seurakunnissa. Toimikautensa vaalivuonna päättävä kirkkovaltuusto päättäisi tämän pohjalta valittavien jäsenten lukumäärän. Kirkkovaltuuston jäseniä valittaisiin aina pariton lukumäärä, jolloin kirkkovaltuuston kokoontuessa täysilukuisena äänet eivät menisi tasan.

Sääntely jättäisi seurakunnalle harkintavaltaa kirkkovaltuuston koon suhteen. Ehdotettu jäsenten lukumäärä eri seurakuntien kokoluokissa olisi hieman nykyistä pienempi, mutta seurakunta voi päättää säilyttää kirkkovaltuuston nykyisen koon tai jopa lisätä jäsenten määrää nykyisestä. Kirkkovaltuuston säädetyn koon pienentämistä voidaan perustella muun muassa sopuvaalien tarpeen vähentymisellä, luottamustoimen houkuttelevuuden lisäämisellä sekä kirkkovaltuuston tosiasiallisen päätöksentekokyvyn parantamisella. Se voi myös lisätä päätöksenteon vastuullisuutta. Seurakunnissa, joissa kirkkovaltuuston koko olisi nykyistä pienempi, on mahdollista muulla tavoin antaa seurakunnan jäsenille osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia kirkkolain 3 luvun 3 §:n mukaisesti.

Toisaalta säädettyä suurempi kirkkovaltuuston jäsenmäärä voi olla perusteltua tilanteissa, joissa seurakunta muodostuu useammasta aiemmin itsenäisestä seurakunnasta. Tällöin voidaan paremmin taata kirkkovaltuuston alueellinen edustuksellisuus. Toisaalta tällöin voidaan paremmin taata myös se, että toimielin koostuu monipuolisen taustan omaavista henkilöistä.

Ongelmalliseksi saattaa pienimmässä kokoluokassa muodostua tilanne, jossa vaaleilla valittujen jäsenten määrä vähenee toimikauden aikana ilman mahdollisuutta varajäsenten käyttöön. Tällöin kirkkojärjestyksen 9 luvun 52 §:n 1 momentin mukaan poikkeukselliset vaalit on tarpeen järjestää vasta, kun valittujen jäsenten yhteenlaskettu määrä vähenee vaalikauden aikana alle kolme neljäsosaan säädetystä määrästä. Tällöin pienemmässä seurakunnan kokoluokassa ehdotettu kirkkovaltuuston jäsenten lukumäärä voisi toimikauden aikana vähentyä seitsemään jäseneseen, mikä on sama kuin kirkkoneuvoston vähin jäsenmäärä kirkkojärjestyksen 3 luvun 32 §:n mukaan. Alle 2 000 jäsenen seurakunnissa yleisin kirkkoneuvoston koko on seitsemän jäsentä. Yhtenä kirkkoneuvoston jäsenenä on kuitenkin sen puheenjohtajana toimiva kirkkoherra, joka ei voi toimia kirkkovaltuuston jäsenenä. Siten tällöinkään kirkkoneuvosto ja kirkkovaltuusto eivät voisi muodostua täysin samoista henkilöistä.

Ehdotetun 2 *momentin* mukaan kirkkovaltuuston jäseniä valittaisiin säännöksessä säädetty vähimmäismäärä, jos valtuusto ei tekisi asiassa päätöstä. Kirkkovaltuuston päätös vähimmäismäärää suuremmasta jäsenmäärästä tai aiemman päätöksen muuttamisesta tulisi ilmoittaa hiippakunnan tuomiokapitulille vaalivuoden kesäkuun loppuun mennessä. Jos seurakunnassa olisi esimerkiksi tehty aiemmin päätös säädettyä suuremmasta kirkkovaltuuston koosta ja jäsenmäärää halutaan joko entisestään kasvattaa tai pienentää, tulisi asiasta tehdä päätös. Hiippakunnan tuomiokapitulin tehtävänä on kirkkolain 4 luvun 6 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan muun muassa valvoa seurakuntien hallintoa, jolloin on perusteltua, että tuomiokapituli tietää valvomansa viranomaisen ylimmän päättävän toimielimen koon.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin varajäsenten määräytymisestä voimassaolevan säännöksen mukaisesti. Säädösteknisestä syystä koko pykälä ehdotetaan muutettavaksi.

30 §. Läsnaolovelvollisuus ja puheoikeus kirkkovaltuuston kokouksessa. Pykälän 2 momentissa säädetään oikeudesta olla läsnä kirkkovaltuuston kokouksessa ja ottaa osaa keskusteluun, mutta ei päätöksen tekemiseen. Nykyistä 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kirkkoneuvoston jäsenten lisäksi hallintosäännössä voitaisiin määrätä keillä muilla henkilöillä olisi läsnäolo- ja puheoikeus kirkkovaltuuston kokouksissa. Kirkkolain 3 luvun 19 §:n perusteella myös seurakuntayhtymän hallintosäännössä voitaisiin määrätä vastaavasti läsnäolo- ja puheoikeutetuista yhteisessä kirkkovaltuustossa. Edellä mainitun kirkkolain säännöksen mukaan yhteiseen kirkkovaltuustoon sekä asioiden käsittelyyn valtuustossa sovelletaan, mitä vastaavassa seurakunnan toimielimessä ja asioiden käsittelyyn toimielimessä säädetään.

Läsnäolo- ja puheoikeus oikeuttaa olemaan läsnä toimielimen kokouksessa ja käyttämään puheenvuoroja, mutta se ei anna oikeutta ottaa osaa päätöksentekoon. Säännöstä on sanamuodoltaan yhtenäistetty muiden kirkkojärjestyksen läsnäolo- ja puheoikeutta koskevien säännösten kanssa. Säännöksessä ei myöskään erikseen enää todettaisi, että se ei koskisi niitä kirkkoneuvoston jäseniä, jotka ovat valtuutettuja. Seurakuntavaaleissa kirkkovaltuustoon valittu jäsen osallistuu kirkkovaltuuston kokoukseen nimenomaisesti ja ensisijaisesti valtuutettuna ja siten päätöksentekijänä, vaikka hänet olisi valtuuston päätöksellä valittu myös kirkkoneuvoston jäseneksi. Tältä osin ehdotetaan siten purettavaksi nykyistä yksityiskohtaista sääntelyä.

Säännös ei määrittäisi niitä henkilöitä tai henkilöryhmiä, joita voitaisiin hallintosäännössä oikeuttaa osallistumaan läsnäolo- ja puheoikeutettuina kirkkovaltuuston kokoukseen. Seurakunnalla tai seurakuntayhtymällä olisi asiassa täysi harkintavalta. Siten se voisi määrätä hallintosäännössään muun muassa nuorten vaikuttajaryhmän edustajan olemaan läsnäolo- ja puheoikeudella kirkkovaltuuston kokouksissa. Tällöin edistettäisiin nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia seurakunnan hallintoon. Toisaalta säännöksen jättäessä harkintavallan seurakunnalle ja seurakuntayhtymälle, toimitaan nuorten vaikuttajaryhmiä koskevan säännöksen taustalla olleen intention mukaisesti. Asiasta voidaan päättää paikallisesti ja yhdessä nuorten kanssa keskustellen. Estettä ei myöskään ole sille, että hallintosäännössä rajattaisiin nuorten vaikuttajaryhmän edustajan läsnäolo- ja puheoikeus hallintosäännössä erikseen määrättyihin asioihin kuten nuorten seurakuntatoimintaan vaikuttaviin asioihin.

Kun säännös on avoin, voitaisiin tarvittaessa antaa läsnäolo- ja puheoikeus myös muiden erityisryhmien edustajille kuten esimerkiksi vammaisten edustajille. Koska seurakunnalla tai seurakuntayhtymällä olisi asiassa harkintavalta, voisi se päätyä myös siihen, ettei se oikeuttaisi kirkkovaltuustossa läsnäolo- ja puheoikeutetuiksi muita henkilöitä kuin säännöksessä jo mainitut henkilöt.

Henkilön osallistuessa läsnäolo- ja puheoikeudella kirkkovaltuuston kokoukseen hänen sovelletaan samoja esteellisyysäännöksiä kuin valtuutettuihin. Siten hän ei voisi olla käsittelemässä asiaa, joka koskee henkilökohtaisesti häntä tai hänen hallintolain (434/2003) 28 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettua läheistään (kirkkolaki 10 luvun 11 §:n 1 momentti).

37 §. *Läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvoston, sen jaoston ja johtokunnan kokouksessa.* Pykälän 2 momentissa säädetään niistä henkilöryhmistä, joille voidaan hallintosäännössä antaa oikeus olla läsnä ja käyttää puheoikeutta kirkkoneuvoston, sen jaoston tai kirkkoneuvoston alaisen johtokunnan kokouksessa. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että hallintosäännössä läsnäolo- ja puheoikeus voitaisiin antaa myös muulle henkilölle kuin säännöksessä nimenomaisesti mainituille henkilöille. Samalla säännöksen sanamuotoa on muokattu selvemmäksi. Kirkkolain 3 luvun 19 §:n 2 momentin mukaan seurakuntaneuvostoon sovelletaan, mitä kirkkoneuvostosta säädetään. Siten myös seurakuntayhtymään kuuluvan seurakunnan hallintosäännössä voitaisiin päättää läsnäolo- ja puheoikeutetuista seurakuntaneuvoston kokouksissa ehdotetulla tavalla.

Säännös antaa seurakunnalle täyden harkintavallan sen suhteen, keitä se oikeuttaa läsnäolo- ja puheoikeutetuiksi toimitilimensä kokouksissa edellä 30 §:n perusteluissa kerrotuin tavoin.

Nykyisen 2 momentin viimeinen virke siirrettäisiin uudeksi 3 *momentiksi* ja siinä säädettäisiin toimitilimen mahdollisuudesta päättää hallintosäännössä määrätyn lisäksi läsnäolo- ja puheoikeudesta toimitilimen kokouksessa. Säännöksen sanamuotoa on pyritty selkeyttämään ja yhtenäistämään yhteistä kirkkoneuvostoa koskevan 47 §:n kanssa. Tarve päättää toimitilimen ulkopuolisen henkilön läsnäolo- ja puheoikeudesta voi syntyä muun muassa silloin, kun toimitilimellä on tarve kuulla asiantuntijaa käsiteltävänä olevassa asiassa. Lisäksi se mahdollistaisi päättää muun muassa nuorten vaikuttajaryhmän edustajan läsnäolo- ja puheoikeudesta toimitilimessä, jos seurakunnan hallintosäännössä ei olisi määräystä asiassa. Säännös ei sinänsä ole aikasidonnainen, jolloin tällainen päätös voitaisiin tehdä koko toimitilimen toimikauden ajaksi.

Henkilön osallistuessa läsnäolo- ja puheoikeudella kirkkoneuvoston, sen jaoston tai johtokunnan kokoukseen sovelletaan hänen esteellisyyteensä kirkkolain 10 luvun 11 §:n 3 momentin mukaan hallintolain 28 §:ää lukuun ottamatta sen 1 momentin 6 kohtaa. Hallintolain 27 §:n 2 momentin mukaan esteellisyys koskee monijäsenisen toimitilimen jäsenen lisäksi muuta asian käsittelyyn osallistuvaa eli myös läsnäolo- ja puheoikeutettuja.

45 §. *Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenet.* Edellä ehdotetun 26 §:n tavoin pykälässä säädettäisiin siitä, miten seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston lukumäärästä päätettäisiin. Erikokoisten seurakuntayhtymien yhteisen kirkkovaltuuston jäsenmäärää ei määräytyisi pelkästään kirkkojärjestyksen säännöksestä, vaan siitä voisi päättää yhteinen kirkkovaltuusto säännöksen asettamissa rajoissa paikallisten olosuhteiden mukaisesti.

Yhteisen kirkkovaltuuston vähimmäisjäsenmäärä määräytyisi seurakunnan läsnä olevien jäsenten mukaan säännöksessä olevan taulukon perusteella. Samalla ehdotetaan yhteisen kirkkovaltuuston koon vähäistä pienentämistä kuitenkin siten, että suurimassa yli 300 000 jäsenen seurakuntayhtymässä pienennys olisi huomattava. Seurakuntayhtymässä ei olisi enää päätösvaltaa päättää säädettyä pienemmästä toimitilimen koosta, mutta seurakuntayhtymä voisi omalla päätöksenteollaan säilyttää yhteisen kirkkovaltuuston koon nykyisellään tai jopa kasvattaa jäsenmäärää.

Pykälän 2 *momentin* mukaan päätös säädöksestä poikkeavasta jäsenmäärästä olisi tehtävä ja ilmoitettava hiippakunnan tuomiokapitulille vaalivuonna kesäkuun loppuun mennessä. Ehdotettu 3 *momentti*, jossa säädetään yhteisen kirkkovaltuuston paikkojen jaosta seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien kesken vastaa nykyisen säännöksen 2 momenttia. Säädösteknisistä syistä ehdotetaan kuitenkin koko pykälää muutettavaksi.

47 §. Läsnäolo- ja puheoikeus yhteisessä kirkkoneuvostossa. Pykälän 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että seurakuntayhtymän hallintosäännössä voitaisiin määrätä läsnäolo- ja puheoikeus yhtymän viranhaltijoiden ja työntekijöiden lisäksi muulle henkilölle. Tämä jättäisi seurakuntayhtymälle harkintavaltaa sen suhteen, kenet se oikeuttaa läsnäolo- ja puheoikeutetuksi yhteisessä kirkkoneuvostossa.

Lisäksi ehdotetaan poistettavaksi nykyisessä säännöksessä oleva rajausta, jonka mukaan läsnäolo- ja puheoikeus voidaan antaa vain johtaville viranhaltijoille ja työntekijöille. Tältäkin osin halutaan kasvattaa seurakuntayhtymän omaa päätösvaltaa. Käytännössä toimielimiin on usein määrätty johtavat viranhaltijat ja työntekijät. Pienemmissä seurakuntayhtymissä ei kuitenkaan välttämättä ole nimetty johtavia viranhaltijoita.

Säännöksen 3 kohtaan ei ehdoteta muutoksia. Siten yhteisellä kirkkoneuvostolla itsellään olisi edelleen päätösvalta päättää keillä muilla kuin hallintosäännössä erikseen määrättyillä henkilötahoilla on tarvittaessa läsnäolo- ja puheoikeus yhteisen kirkkoneuvoston kokouksessa.

48 §. Seurakuntaneuvoston jäsenet. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännöksessä säädettäisiin seurakuntaneuvostoon vaaleilla valittavien jäsenten vähimmäismäärästä edellä 26 ja 45 §:ssä ehdotettuja säännöksiä vastaavasti. Vaaleilla valittavia jäseniä tulisi olla parillinen määrä, koska seurakunnan kirkkoherra toimii virkansa puolesta seurakuntaneuvoston jäsenenä ja puheenjohtajana. Tällöin seurakuntaneuvoston kokoontuessa täysilukuisena välttyään tasaäänituloksilta.

Seurakuntaneuvoston nykyisiin jäsenmääriin eri seurakuntakokoluokissa ei ehdoteta muutoksia. Kun säännöksessä kuitenkin säädettäisiin vain jäsenten vähimmäismäärästä, seurakunnassa voitaisiin tehdä päätös säädettyä suuremmasta seurakuntaneuvostosta. Tämä voisi olla perusteltua silloin, kun seurakunnan läsnä olevien jäsenten määrä on huomattavasti yli 20 000.

Ehdotetun 2 *momentin* mukaan, jollei seurakuntaneuvosto tekisi päätöstä jäsenten lukumäärästä, jäseniä valittaisiin säädetty vähimmäismäärä. Päätös säädettyä suuremmasta jäsenmäärästä tai aiemman päätöksen muuttamisesta olisi tehtävä ja ilmoitettava hiippakunnan tuomiokapituliin vaalivuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Ehdotettu 3 *momentti*, jossa säädetään varapuheenjohtajan valinnasta, vastaa nykyistä 2 momenttia. Säädösteknisestä syystä koko pykälä ehdotetaan muutettavaksi.

8 Voimaantulo

Kirkkojärjestyksen muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Tavoitteena on, että vaaleilla valittavien toimielinten uusia jäsenmääriä voitaisiin soveltaa jo seurakuntavaaleissa 2026.

9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslain 76 §:n mukaan kirkkolaissa säädetään evankelis-luterilaisen kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta. Kirkkolain 1 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan kirkon toiminnasta sekä tarkemmin kirkon tehtävästä, järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään kirkkojärjestyksessä. Kun seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimielimistä ja päätösvallasta säädetään kirkkolaissa, on katsottu, että toimielinten koosta voidaan säätää tarkemmin kirkkojärjestyksessä. Vastaavasti säännös mahdollistaa myös hallintosäännön sisällön täsmällisemmän sääntelyn kirkkojärjestyksessä, kun kirkkolain 3 luvun 7 §:n mukaan seurakunnan hallintosääntöön voidaan ottaa tarpeelliset määräykset muun muassa seurakunnan toimielimistä.

Ehdotetuilla muutoksilla on kuitenkin liityntä myös perustuslain 14 §:ssä turvattuun vaali- ja osallistumisoikeuteen. Sen mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. Kirkkolain 3 luvun 3 §:n mukaan seurakunnan jäsenellä on oikeus osallistua seurakunnan toimintaan ja vaikuttaa seurakunnan päätöksentekoon. Läsnäolo- ja puheoikeuden mahdollistaminen hallintosäännöllä esimerkiksi nuorten vaikuttajaryhmän jäsenelle luo yhden keinon kirkkovaltuustolle ja seurakuntaneuvostolle pitää huolta seurakunnan jäsenen monipuolisista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista.

Samalla esityksellä laajennetaan kirkkolain 3 luvun 2 §:n mukaista seurakuntien ja seurakuntayhtymien itsehallintoa, kun päätösvaltaa vaaleilla valittavien toimielinten koon määrittelyssä siirretään paikallistasolle. Samoin harkintavalta sen suhteen,

kenelle myönnetään läsnäolo- ja puheoikeus ehdotuksen mukaisissa toimielimissä jää paikallistasolle.

Ponsi

Edellä mainituin perustein kirkkohallitus esittää kirkkojärjestyksen muuttamista seuraavasti:

Kirkolliskokouksen päätös

kirkkojärjestyksen muuttamisesta

Kirkolliskokouksen päätöksen mukaisesti

muutetaan kirkkojärjestyksen (657/2023) 3 luvun 26 §, 30 §:n 2 momentti, 37 §:n 2 momentti, 45 §, 47 §:n 2 kohta ja 48 §, sekä

lisätään 3 luvun 37 §:ään uusi 3 momentti, seuraavasti:

3 luku

Seurakunta ja seurakuntayhtymä

26 §

Kirkkovaltuuston jäsenmäärä

Kirkkovaltuuston jäsenten määrästä päättää kirkkovaltuusto. Valtuuston jäseniä valitaan pariton lukumäärä seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakunnan jäsenmäärä	Jäseniä vähintään
2 000 tai vähemmän	9
2 001–4 000	13
4 001–7 000	17
7 001–10 000	21
10 001–20 000	25
20 001–50 000	29
50 001–80 000	39
yli 80 000	45

Jollei kirkkovaltuusto tee päätöstä jäsenten lukumäärästä, jäseniä valitaan säädetty vähimmäismäärä. Kirkkovaltuuston päätös vähimmäismäärää suuremmasta lukumäärästä tai aiemman päätöksen muuttamisesta on ilmoitettava hiippakunnan tuomiokapitulille vaalivuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Varajäsenet määräytyvät vaalin tuloksen perusteella.

30 §

Läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus kirkkovaltuuston kokouksessa

Kirkkoneuvoston muulla jäsenellä ja hallintosäännössä määrättyllä muulla henkilöllä on läsnäolo- ja puheoikeus kirkkovaltuuston kokouksessa.

37 §

Läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvoston, sen jaoston ja johtokunnan kokouksessa

Hallintosäännössä voidaan antaa läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvoston, sen jaoston tai johtokunnan kokouksessa:

- 1) seurakunnan viranhaltijalle ja työntekijälle;
- 2) osa-alueen kappalaiselle tai muulle osa-alueen papille;
- 3) muulle henkilölle.

Läsnäolo- ja puheoikeus toimielimen kokouksessa voi toimielimen päätöksellä olla muullakin henkilöllä.

45 §

Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenet

Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenmäärästä päättää yhteinen kirkkovaltuusto. Valtuuston jäseniä valitaan pariton lukumäärä seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakuntien jäsenmäärä	Jäseniä vähintään
10 000 tai vähemmän	19
10 001–20 000	29
20 001–40 000	39
40 001–150 000	49
150 001–300 000	59
yli 300 000	69

Jollei yhteinen kirkkovaltuusto tee päätöstä jäsenten lukumäärästä, jäseniä valitaan säädetty vähimmäismäärä. Valtuuston päätös vähimmäismäärää suuremmasta lukumäärästä tai aiemman päätöksen muuttamisesta on ilmoitettava hiippakunnan tuomiokapitulille vaalivuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää viimeistään vaalivuoden kesäkuussa yhteisen kirkkovaltuuston paikkojen jaon. Jäsenten paikoista annetaan kullekin seurakunnalle ensin kaksi paikkaa tai, jos seurakuntia on enemmän kuin 20, yksi paikka. Muut paikat jaetaan seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärien suhteessa.

47 §

Läsnäolo- ja puheoikeus yhteisessä kirkkoneuvostossa

Läsnäolo- ja puheoikeus yhteisen kirkkoneuvoston kokouksessa on:

2) hallintosäännössä määrätyllä seurakuntayhtymän viranhaltijalla, työntekijällä ja muulla henkilöllä;

48 §

Seurakuntaneuvoston jäsenet

Seurakuntaneuvoston puheenjohtaja on kirkkoherra. Muita jäseniä valitaan seurakuntaneuvoston päättämä parillinen määrä. Jäseniä valitaan seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakunnan jäsenmäärä	Jäseniä vähintään
2000 tai vähemmän	8
2 001- 4 000	10
4 001-10 000	12
10 001-20 000	14
yli 20 000	16

Jollei seurakuntaneuvosto tee päätöstä jäsenten lukumäärästä, jäseniä valitaan säädetty vähimmäismäärä. Seurakuntaneuvoston päätös vähimmäismäärää suuremmasta lukumäärästä tai aiemman päätöksen muuttamisesta on ilmoitettava hiippakunnan tuomiokapitulille vaalivuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Seurakuntaneuvosto valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan toimikautensa ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

Tämä päätös tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Kirkolliskokouksen päätös kirkkojärjestyksen muuttamisesta

Kirkolliskokouksen päätöksen mukaisesti

muutetaan kirkkojärjestyksen (657/2023) 3 luvun 26 §, 30 §:n 2 momentti, 37 §:n 2 momentti, 45 §, 47 §:n 2 kohta ja 48 §, sekä

lisätään 3 luvun 37 §:ään uusi 3 momentti, seuraavasti:

Nykyinen kirkkojärjestys

Ehdotus

3 luku

3 luku

Seurakunta ja seurakuntayhtymä

Seurakunta ja seurakuntayhtymä

26 §

26 §

Kirkkovaltuuston jäsenet

Kirkkovaltuuston jäsenmäärä

Kirkkovaltuustoon valitaan jäseniä seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Kirkkovaltuuston jäsenten määrästä päättää kirkkovaltuusto. Valtuuston jäseniä valitaan pariton lukumäärä seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakunnan jäsenmäärä	Kirkkovaltuuston jäsenmäärä
2 000 tai vähemmän	11
2 001–4 000	15
4 001–7 000	19
7 001–10 000	23
10 001–20 000	27
20 001–50 000	33

Seurakunnan jäsenmäärä	Jäseniä vähintään
2 000 tai vähemmän	9
2 001–4 000	13
4 001–7 000	17
7 001–10 000	21
10 001–20 000	25
20 001–50 000	29

50 001–80 000 39

yli 80 000 45

Varajäsenet määräytyvät vaalin tuloksen perusteella.

50 001–80 000 39

yli 80 000 45

Jollei kirkkovaltuusto tee päätöstä jäsenten lukumäärästä, jäseniä valitaan säädetty vähimmäismäärä. Kirkkovaltuuston päätös vähimmäismäärää suuremmasta lukumäärästä tai aiemman päätöksen muuttamisesta on ilmoitettava hiippakunnan tuomiokapitulille vaalivuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Varajäsenet määräytyvät vaalin tuloksen perusteella.

30 §

Läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus kirkkovaltuuston kokouksessa

Kirkkoneuvoston muulla jäsenellä on oikeus olla läsnä kirkkovaltuuston kokouksessa ja ottaa osaa keskusteluun, mutta ei päätöksen tekemiseen, ellei hän ole valtuutettu.

37 §

Läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvoston, sen jaoston ja johtokunnan kokouksessa

30 §

Läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus kirkkovaltuuston kokouksessa

Kirkkoneuvoston muulla jäsenellä ja hallintosäännössä määrätyllä muulla henkilöllä on läsnäolo- ja puheoikeus kirkkovaltuuston kokouksessa.

37 §

Läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvoston, sen jaoston ja johtokunnan kokouksessa

Seurakunnan viranhaltijalle ja työntekijälle sekä osa-alueen kappalaiselle tai muulle osa-alueen papille voidaan hallintosäännössä antaa läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvoston, sen jaoston tai johtokunnan kokouksessa. Kokouksen päätöksellä siinä voi olla läsnä muukin henkilö.

45 §

Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenet

Yhteiseen kirkkovaltuustoon valitaan jäseniä seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakuntien jäsenmäärä	Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenmäärä
10 000 tai vähemmän	21
10 001–20 000	31
20 001–40 000	41
40 001–150 000	51
150 001–300 000	61
yli 300 000	91

Hallintosäännössä voidaan antaa läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvoston, sen jaoston tai johtokunnan kokouksessa:

- 1) seurakunnan viranhaltijalle ja työntekijälle;*
- 2) osa-alueen kappalaiselle tai muulle osa-alueen papille;*
- 3) muulle henkilölle.*

Läsnäolo- ja puheoikeus toimielimen kokouksessa voi toimielimen päätöksellä olla muullakin henkilöllä.

45 §

Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenet

Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenmäärästä päättää yhteinen kirkkovaltuusto. Valtuuston jäseniä valitaan pariton lukumäärä seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakuntien jäsenmäärä	Jäseniä vähintään
10 000 tai vähemmän	19
10 001–20 000	29
20 001–40 000	39
40 001–150 000	49
150 001–300 000	59
yli 300 000	69

Jollei yhteinen kirkkovaltuusto tee päätöstä jäsenten lukumäärästä,

Yhteinen kirkkovaltuusto voi erityisesti syystä päättää vaalikaudeksi kerrallaan, että jäsenmäärä on säädettyä pienempi pariton luku, kuitenkin vähintään 11.

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää viimeistään vaalivuoden kesäkuussa yhteisen kirkkovaltuuston paikkojen jaon. Jäsenten paikoista annetaan kullekin seurakunnalle ensin kaksi paikkaa tai, jos seurakuntia on enemmän kuin 20, yksi paikka. Muut paikat jaetaan seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärien suhteessa.

47 §

Läsnäolo- ja puheoikeus yhteisessä kirkkoneuvostossa

Läsnäolo- ja puheoikeus yhteisen kirkkoneuvoston kokouksessa on:

2) hallintosäännössä määrätyillä seurakuntayhtymän johtavilla viranhaltijoilla ja työntekijöillä;

48 §

Seurakuntaneuvoston jäsenet

jäseniä valitaan säädetty vähimmäismäärä. Valtuuston päätös vähimmäismäärää suuremmasta lukumäärästä tai aiemman päätöksen muuttamisesta on ilmoitettava hiippakunnan tuomiokapitulille vaalivuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää viimeistään vaalivuoden kesäkuussa yhteisen kirkkovaltuuston paikkojen jaon. Jäsenten paikoista annetaan kullekin seurakunnalle ensin kaksi paikkaa tai, jos seurakuntia on enemmän kuin 20, yksi paikka. Muut paikat jaetaan seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärien suhteessa.

47 §

Läsnäolo- ja puheoikeus yhteisessä kirkkoneuvostossa

Läsnäolo- ja puheoikeus yhteisen kirkkoneuvoston kokouksessa on:

2) hallintosäännössä määrätyillä seurakuntayhtymän *viranhaltijalla, työntekijällä ja muulla henkilöllä*;

48 §

Seurakuntaneuvoston jäsenet

Seurakuntaneuvoston puheenjohtaja on kirkkoherra. Muita jäseniä valitaan seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakunnan jäsenmäärä	Seurakuntaneuvoston jäsenmäärä
2000 tai vähemmän	8
2 001- 4 000	10
4 001-10 000	12
10 001-20 000	14
yli 20 000	16

Seurakuntaneuvosto valitsee keskuudesta varapuheenjohtajan toimikautensa ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

Seurakuntaneuvoston puheenjohtaja on kirkkoherra. Muita jäseniä valitaan seurakuntaneuvoston päättämä parillinen määrä. Jäseniä valitaan seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakunnan jäsenmäärä	Jäseniä vähintään
2000 tai vähemmän	8
2 001- 4 000	10
4 001-10 000	12
10 001-20 000	14
yli 20 000	16

Jollei seurakuntaneuvosto tee päätöstä jäsenten lukumäärästä, jäseniä valitaan säädetty vähimmäismäärä. Seurakuntaneuvoston päätös vähimmäismäärää suuremmasta lukumäärästä tai aiemman päätöksen muuttamisesta on ilmoitettava hiippakunnan tuomiokapitulille vaalivuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Seurakuntaneuvosto valitsee keskuudesta varapuheenjohtajan toimikautensa ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

Tämä päätös tulee voimaan päivänä kuuta 20 .